

Statens vegvesen

Hva slags gatebelysning trenger vi?

Per Ole Wanvik

Ta vare på fotgjengerne!

Formålet med gatebelysning

- ✓ **Trafikksikkerhet**
- ✓ Framkommelighet
- ✓ Trygghetsfølelse
- ✓ Gode opplevelser
- ✓ Mindre kriminalitet

Trafikksikkerhet

	Ulykkesreduksjon i mørke		
	Litteratur	Norge	Nederland
Personskadeulykker	-30 %	-28 %	-50 %
Dødsulykker	-60 %	-53 %	-53 %
Fotgjengerulykker	-45 %		-70 %
Motorvegulykker	-45 %		-49 %

Trafikksikkerhet

Framkommelighet

Trygghet?

Facial recognition?

Mindre kriminalitet

- Ønsket effekt av bedre belysning ble oppnådd i 7 av 11 undersøkelser i USA og UK
 - 21 % nedgang i kriminalitet
 - Større effekt på tyveri og hæververk enn på vold
-

Improving Street Lighting to Reduce Crime ...

Guide No. 8 (2008): www.popcenter.org

fra Center for Problem-Oriented Policing

Hvor trenger vi belysning?

- I alle gater
- På alle gang- og sykkelveger
- På parkeringsplasser

Hva slags belysning trenger vi?

Håndbøker i Statens vegvesen

Håndbok 017 (normal), (ny utgave i 2008):

Veg- og gateutforming. Eget kapittel om vegbelysning

Håndbok 264 (veileder), (ny i 2008):

Tegnisk planlegging av veg- og gatebelysning

Håndbok 237 (veileder), (2002):

Veg- og gatelys

Håndbok 021 (normal), (2002):

Tunneler. Kapittel om tekniske anlegg, hvor belysning inngår

Krav til gatebelysning

- ÅDT < 4000 kjt: Gj.sn. Luminansnivå: 1 cd/m²
- ÅDT > 4000 kjt: Gj.sn. Luminansnivå: 1,5 cd/m²
- Gå opp 0,5 cd/m² ved vanskelig trafikkforhold
- Gå ned 10 % ved bruk av hvitt lys
- Nedregulering til 0,75 cd/m² skal vurderes i tidsrom med mindre belysningsbehov
- Elektronisk forkobling skal velges dersom det finnes
- Det bør velges lyskilder med $T > 2800\text{ K}$ og $Ra > 65$

“Hvitt” lys er
bedre enn
“gult” lys

150 W NaH

150 W MH

Statens vegvesen

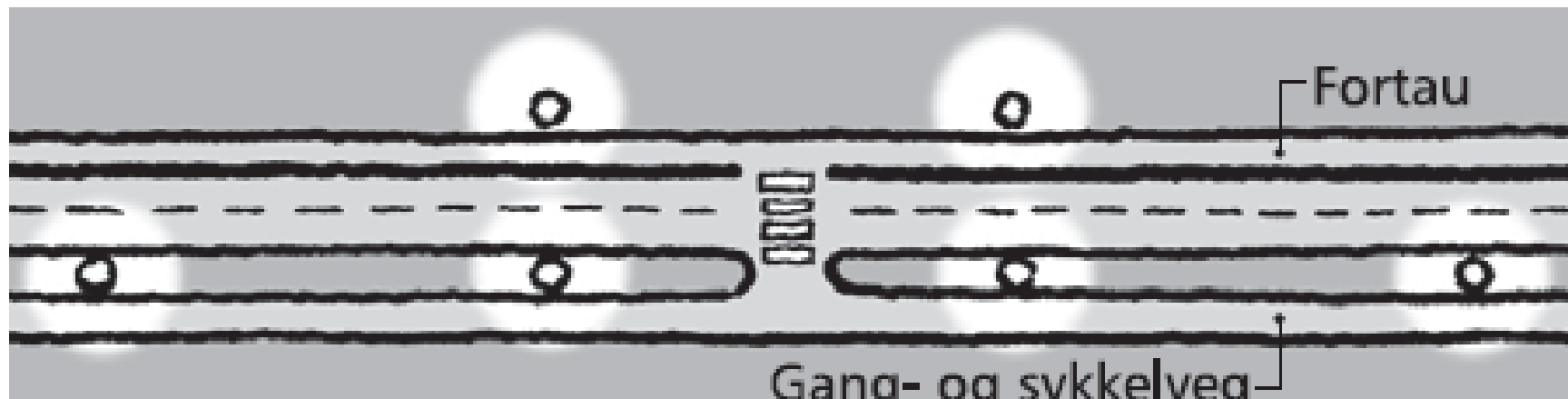
Belysning av gangfelt

To prinsipper:

- A. Tosidig belysning av vegen bak gangfeltet
- B. Intensiv belysning av gangfelt + vertikal belysning av fotgjenger (min. 20 lux), med hvitt lys

Tosidig belysning

Figur 3.2: Tosidig belysning av gangfelt

Krav til tosidig belyst gangfelt

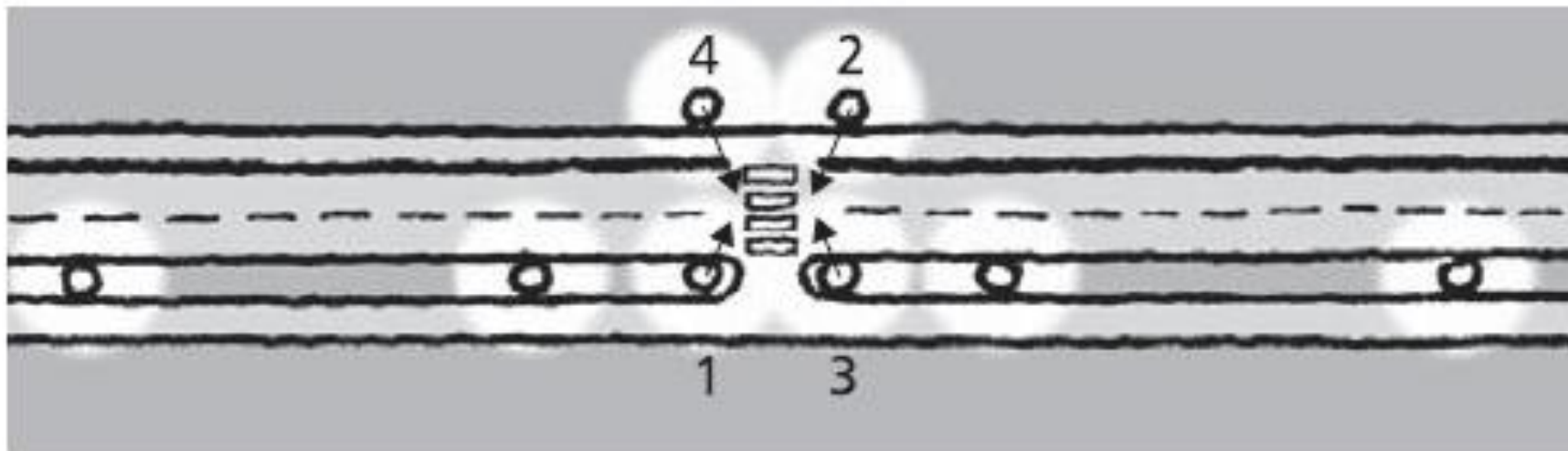
- Minst 1 cd/m² 50 – 100 m etter gangfeltet
- 1 belysningsklasse høyere enn vegen ellers
- Nærmeste mast minst 1 lyspunkthøyde unna

Tosidig belysning av gangfelt

Intensivbelysning

Figur 3.3: Intensivbelysning av gangfelt

Krav til intensivbelysning

- Minimum vertikal belysningsstyrke ≥ 20 lux i kjørefeltene som går mot gangfeltet
- Minimum vertikal belysningsstyrke ≥ 10 lux for kjørefeltene i motsatt retning
- 4 master ved vegbredde > 8 m
- Hvitt lys med god fargegjengivelse
- Godt lys på venteområdene
- Brukes ikke på ubelyst veg
- Velegnet ved bakketopp eller kurve med mørk bakgrunn
- Uegnet hvis det er kryssing utenfor gangfeltet

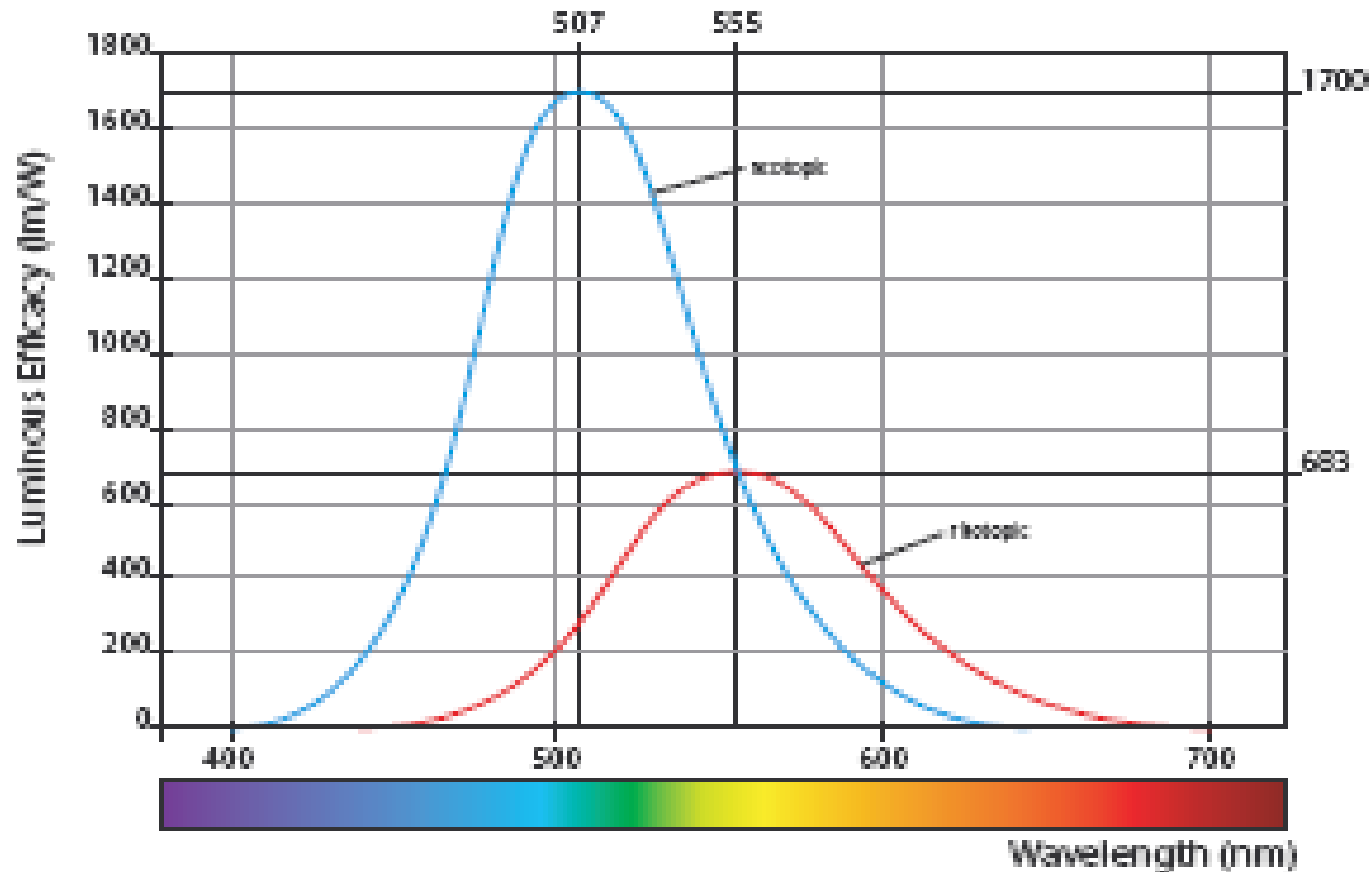

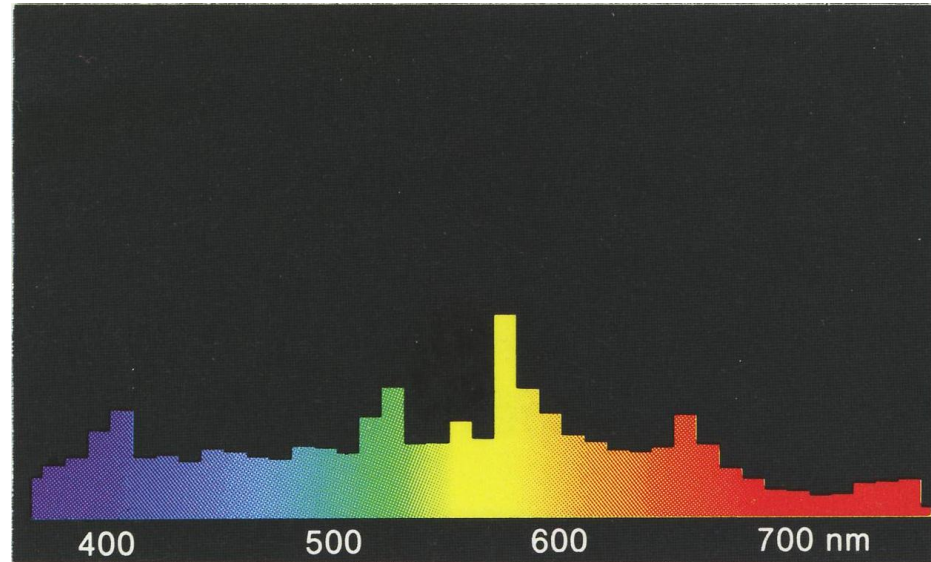
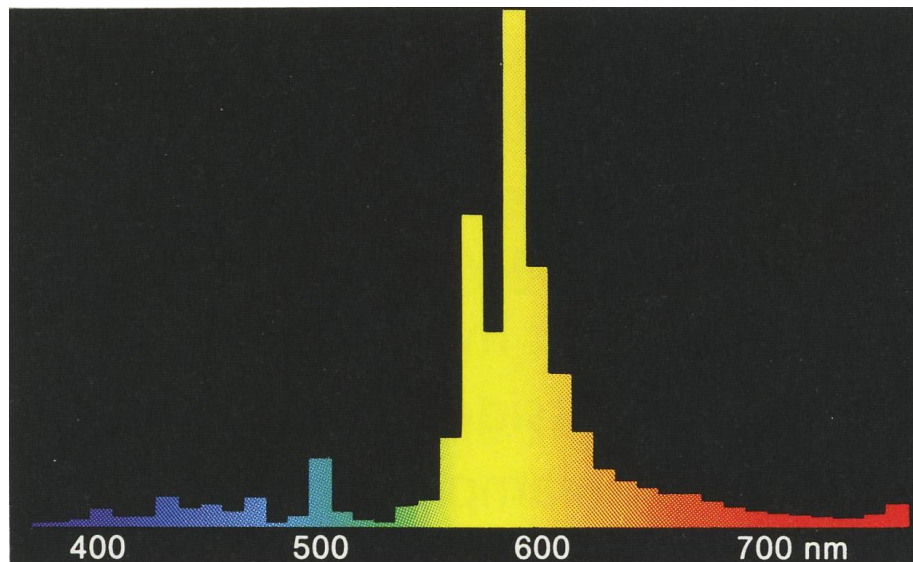

Spectral eye sensitivity curves for photopic and scotopic vision

Lysfarger

Natrium høytrykk og metallhalogen

Framtidens gatebelysning?

- Lys med god fargegjengivelse
- Belysningen behovsreguleres
- LED blir vanlig som lyskilde
- Mer spennende design

LED-belysning på Tromøya

LED-belysning i parken i Drammen

A nighttime photograph of a wet street. A dark car is driving away from the camera, its red taillights glowing. Two pedestrians are crossing the street ahead of the car. The scene is illuminated by streetlights, and the wet pavement reflects the lights. There are trees and a stone wall on the right side of the road. Two blue pedestrian crossing signs are visible on poles.

Ta vare på fotgjengerne!

Takk!

per.wanvik@vegvesen.no

Statens vegvesen